

Nr 231.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dyrtidstillägg för år 1918 å vissa jämlikt lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift utgående ersättningar; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag över statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till f. d. befattningshavare hos statens järnvägar, vilka enligt lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift uppbära ersättning för skada, som ådragits under förrättandet av arbete i statens järnvägars tjänst, samt till änkor och barn efter sådan befattningshavare vid statens järnvägar, som dödsats under förrättandet av arbete i statens järnvägars tjänst, och till vilka änkor och barn på denna grund utgår ersättning enligt ovan nämnda lag, må såsom dyrtidstillägg för år 1918 utbetalas ett belopp, motsvarande vad som i krigstidstillägg och extra krigstidstillägg under nämnda år skulle hava utgått, därest å ersättningen fått beräknas dylika tillägg enligt de för f. d. befattningshavare i statens tjänst respektive änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst för år 1918 gällande grunder;

skolande, där jämte ersättningen åtnjutits pension, varå krigstidstillägg och extra krigstidstillägg av statsmedel utgått, dyrtidstillägget beräknas å ersättningens och pensionens sammanlagda belopp, därvid

å dyrtidstillägget avdrag skall göras för vad som i krigstidstillägg och extra krigstidstillägg å pensionen redan uppburits;

dels ock till bestridande av kostnaderna för ovannämnda dyrtidstillägg å tilläggsstat för år 1919 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å kronor 116,000.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte, anförde efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

Å sid. 46 i det betänkande, som den 18 februari 1919 av särskilt tillkallade sakkunniga avgivits angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1919 till befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst ävensom till vissa andra pensionärer, hava de sakkunniga — efter anmärkning att rätt till krigstidstillägg nu syntes dem böra tillerkännas jämväl vissa kategorier av personer, som förut icke kommit i åtnjutande av sådan förmån — anført bland annat följande:

»Dylik rätt bör enligt kommitterades mening tillkomma sådana f. d. befattningshavare hos statens järnvägar, som enligt lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift

uppbära ersättning för skada, som ådragits under förrättande av arbete i statens järnvägars tjänst. I sådant avseende hava inkommit två framställningar, vilka kommitterade således förorda. Dessa ersättnings-tagare, vilka hittills icke erhållit något bidrag för ersättningarnas uppbringande till det avsedda, men genom dyrtiden förminskade värdet, synas i allt väsentligt kunna jämföras med pensionärer, och billigheten talar därför för att krigstidstillägg får till dem utgå. Enligt inhämtade upplysningar utgår invaliditetsersättning till 103 personer med tillhoppa omkring 50,000 kronor. Härjämte utgå i 187 fall sammanlagt omkring 67,000 kronor till änkor och barn efter personer, som omkommit under sådana omständigheter, att nämnda lag varit å dem tillämplig. I en del av dessa fall har olycksfallet drabbat personer, som icke därvid varit anställda i statens järnvägars tjänst, och om dem är således här icke fråga. Beträffande änkor och barn efter personer, som omkommit under arbete i statens järnvägars tjänst, förorda kommitterade motsvarande krigstidstillägg på sätt längre fram omförmäles. Av de anförda siffrorna framgår, att saken i det hela rör sig om ett jämförelsevis ringa belopp.

Somliga av ifrågakvarande invalider uppbära utom invaliditetsersättning även en avkortad pension. Å den sistnämnda hava de således redan fått åtnjuta krigstidstillägg. Vinner kommitterades förslag bifall, böra i förevarande hänseende givetvis ersättningen och pensionen betraktas såsom ett helt och krigstidstillägg beräknas å det sammanlagda beloppet.»

I anledning av vad de sakkunniga sålunda anfört har Kungl. Maj:t, på framställning av chefen för finansdepartementet, funnit sig böra i de förut denna dag beslutade propositionerna till riksdagen, nr 226 och 227, rörande dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst och åt änkor och barn efter avlidna statstjänare upptaga förslag om, att dyrtidstillägg enligt de i nyssnämnda propositioner förordade grunder skulle få åtnjutas jämväl av f. d. befattningshavare hos statens järnvägar, vilka enligt lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift uppbära ersättning för skada, som ådragits under förrättandet av arbete i statens järnvägars tjänst, samt av änkor och barn efter sådan befattningshavare vid statens järnvägar, som dödats under förrättandet av arbete i statens järnvägars tjänst, och till vilka änkor och barn på denna grund utgår ersättning enligt ovannämnda lag. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle dyrtidstillägget därvid beräknas å beloppet av den i varje särskilt fall utgående ersättningen.

Vid bifall till vad av Kungl. Maj:t sålunda föreslagits skulle alltså från och med år 1919 nu ifrågavarande ersättningstagare bliva i avseende å rätt till dyrtidstillägg likställda med motsvarande kategorier av statens pensionärer och understödstagare. Emellertid synes det mig kunna ifrågasättas, huruvida man icke beträffande dessa ersättningstagare bör gå ännu ett steg längre än vad av Kungl. Maj:t redan föreslagits. Att märka är ju, att de personer varom här är fråga icke under de gångna krisåren erhållit något som helst tillskott till de till dem utgående, även för normala förhållanden icke alltför rikligt tillmätta ersättningarna utan nödgats själva bära hela det av den oerhörda prisstegringen å snart sagt alla förnödenheter föranledda dyrtidstrycket. Detta synes mig knappast rimligt, särskilt om man tager i betraktande, att staten icke blott genom dyrtidsbidrag i betydande omfattning berett sina befattningshavare och pensionärer kompensation för den under krisåren inträdda stegringen av levnadskostnaderna utan från och med år 1918 jämlikt beslut av samma års lagtima riksdag också medgivit väsentliga höjningar i de jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbetet av statsmedel utgående livräntorna.

Under sådana omständigheter har jag föranletts att till övervägande upptaga, huruvida det icke vore möjligt att, åtminstone för år 1918, nu i efterhand bereda ifrågavarande ersättningstagare något tillägg till de i följd av dyrtiden till sitt realvärde starkt minskade ersättningarna. Jag har därvid kommit till den uppfattningen, att detta lämpligen skulle låta sig göra i den formen, att de berättigades att nu på en gång såsom dyrtidstillägg för år 1918 uppbära ett belopp, motsvarande vad i krigstidstillägg och extra krigstidstillägg under nämnda år skulle hava utgått, därest å ersättningarna fått beräknas dylika tillägg enligt de för f. d. befattningshavare i statens tjänst respektive änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst för år 1918 gällande grunder. Då det emellertid, såsom kommitterade påpeka, förhåller sig så, att vissa av ersättningstagarna jämväl uppbära pension, å vilken krigstidstillägg och extra krigstidstillägg av statsmedel redan åtnjutits, torde det, till förekommande av såväl att dubbel utbetalning av de fixa grundtilläggen äger rum som att det för krigstidstillägget och det extra krigstidstillägget stadgade maximibeloppet överskrides, för sådant fall böra stadgas, att det särskilda engångstillägget skall beräknas å ersättningens och pensionens sammanlagda belopp, därvid å dyrtidstillägget avdrag skall göras för vad som i krigstidstillägg och extra krigstidstillägg å pensionen redan uppburits. Därest å pensionen

krigstidstillägg och extra krigstidstillägg redan åtnjutits till stadgat maximibelopp, skulle sålunda något särskilt dyrtidstillägg å ersättningen icke få beräknas.

Enligt vad jag under hand från järnvägsstyrelsen inhämtat, skulle enligt verkställda kalkyler för nu ifrågavarande ändamål erfordras ett sammanlagt belopp av omkring 116,000 kronor. Erforderliga medel torde lämpligen böra beredas i form av ett särskilt förslagsanslag under tionde huvudtiteln å 1919 års tilläggsstat.

Under åberopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att,

dels medgiva, att till f. d. befattningshavare hos statens järnvägar, vilka enligt lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift uppbära ersättning för skada, som ådragits under förrättandet av arbete i statens järnvägars tjänst, samt till änkor och barn efter sådan befattningshavare vid statens järnvägar, som dödats under förrättandet av arbete i statens järnvägars tjänst, och till vilka änkor och barn på denna grund utgår ersättning enligt ovannämnda lag, må såsom dyrtidstillägg för år 1918 utbetalas ett belopp, motsvarande vad som i krigstidstillägg och extra krigstidstillägg under nämnda år skulle hava utgått, därest å ersättningen fått beräknas dylika tillägg enligt de för f. d. befattningshavare i statens tjänst respektive änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst för år 1918 gällande grunder;

skolande, där jämte ersättningen åtnjutits pension, varå krigstidstillägg och extra krigstidstillägg av statsmedel utgått, dyrtidstillägget beräknas å ersättningens och pensionens sammanlagda belopp, därvid å dyrtidstillägget avdrag skall göras för vad som i krigstidstillägg och extra krigstidstillägg å pensionen redan uppburits;

dels ock till bestridande av kostnaderna för ovannämnda dyrtidstillägg å tilläggsstat för år 1919 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å kronor 116,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition i ämnet till riksdagen avlåtas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Vid protokollet:
Nils Ädelgren.